

GERD FORSSELL:

Blir samhället bättre utan kärnkraft?

Diskussionerna inför folkomröstningen förs överallt, inte minst i hemmen.

Tonåringarnas åsikter konfronteras ofta med föräldrarnas resonemang om nödvändig ekonomisk tillväxt för att kunna uppfylla åtagandena bl a gentemot pensionärerna.

Den moderata landstingspolitikern Gerd Forssell, som är utredningssekreterare i Stockholms kommun, har analyserat argumenten för och emot kärnkraft. Var och en kan med utgångspunkt från denna argumentanalys själv överväga sitt ställningstagande.

Jag har en stark önskan att få samma tveklösa säkerhet i bedömning av kärnkraften som så många synes ha. Mitt ställningstagande måste bygga på både känsla och förnuft innan jag är tillfreds. Det är januari 1980 - jag har ännu inte nått fram ...

Till en början försökte jag skjuta kärnkraften ifrån mig, jag gick förbi artiklar och bokhandelshyllor med kärnkraftsinnehåll. Sedan kom ett stadium då jag fann det enklast att säga "nej - tack!" Nej-sidans argument appellerade till mitt känslomässiga jag. Förnuftsjaget fick vara tills vidare. Efter denna relativt sett okomplicerade period började dock förnuftet pocka på kunskaper och analyser av båda sidors argument.

Mitt studium av energifrågorna startades med en sammanställning av de argument som då, det var april 1978, förekom i debatten. En jämförelse av nej-sidans respektive ja-sidans argument gjorde det inte lättare att välja sida, men den skapade en viss struktur till hjälp för mig.

NEJ TILL KÄRNKRAFT - därför att

Katastrofargument

- Det finns inga säkra reaktorer (Harrisburg)
- Förvaringen är olöst
- Kärnkraft hotar livet på jorden i årtusenden
- Vi kan inte svara inför kommande generationer - inte ens för nu levande
- Vi vill inte ha mer massmordsteknologi
Vi har redan bilismen som kräver tusentals dödsoffer och levande döda per år

Vi har miljögifterna som förstör djur- och människoliv. Vi vill inte ha en kärnkraftsolycka årligen med "en normal flygolyckas verkningar".

Demokratiargument

- Kärnkrafttekniken är obegriplig för flertalet. Vi blir beroende av experter och kunskapsauktoriteter
- Kärnkraften stärker centralism och elitvälde
- Kärnkraften kräver rigorösa bevakningssystem
- Kvinnor vill ha ett annat samhälle format av en annan samhällsyn - betingad av kvinnors erfarenhet
- Kärnkraft hotar allt det som kvinnor svarar för
- Kärnkraft är självfallet ingen kvinnofråga. Men den är heller ingen mansfråga, hittills har den varit det och det vill vi ändra
- Kärnkraften skapar ett storskaligt samhälle, som vi inte önskar

Teknisk utveckling och sysselsättningsargument

- Vi vill inte ha mer massmordsteknologi (se katastrofargumenten)
- Alternativa energimetoder skapar fler arbetstillfällen än kärnkraftverken

Fredsargument

- Kärnkraft och kärnvapen bildar ett opålitligt par
- På 50-talet stoppade kvinnorna den svenska atombomben, fredskampen måste omfatta även kärnkraften

Övriga argument

- Kärnkraften behövs inte. Vi kan spara energi

- Ekonomiska prioriteringar slår ut sociala mål
- Spelet om kärnkraft styrs idag inte av förnuft och moral utan av taktik, pengar och makt
- Kvinnors skepsis är inte irrationell. Tvärtom. De maktens män som idag vill styra oss in i kärnkraftsamhället har hemfallit åt totalt oförnuft i naiv och känsloläst teknikoptimism

JA TILL KÄRNKRAFT - därför att

Ekonomiskt välstånd och tillväxtargument

- Ekonomisk tillväxt kräver kärnkraft
- Ekonomisk tillväxt är en förutsättning för ekonomisk jämlikhet
- Oljeberoendet måste minskas (blir dyrare, sinar)
- Reformen tex inom arbetslivet och inom äldreården får vi avstå från vid ett ev kärnkraftstopp. Det handlar således inte om att avstå från endast lyxkonsumtion
- Det existerar inga realistiska alternativ till kärnkraft
- Vi vill inte återgå till grottstadiet. Människor vill inte minska energiförbrukningen (i varje fall inte den egna)
- Det något så när realistiska alternativet är kol, men kolet är förenat med stora yrkesrisker (kvicksilver och gruvolyckor)
- Jag vill ge min dotter ett samhälle med ekonomiskt välstånd

Miljöargument

- Miljön kräver kärnkraft - alternativet är försurade sjöar och reglerade vatten-

- drag. Se på oljekatastrofen i Östersjön
- Kärnkraft är det säkraste alternativet.
 - Ingen annan energikälla kontrolleras så
 - Om man vill bevara ett naturområde skall man placera ett kärnkraftverk där

Övriga argument

- Kärnkraft/kärnvapen. Det rör sig om helt olika tekniker. Vill man göra kärnvapen kan man göra det utan kärnkrafttekniken.
- Kärnkraften svarar visserligen bara för 5% nu, men den kommer - då den är fullt utbyggd - att svara för 10-12% av den totala energiförsörjningen. Vi måste dessutom ha beredskap för en vikande oljeförsörjning
- Kvinnorna tycks lätt gripas av det svärmska i antiteknikrörelsen. Detta kan till stor del bero på bristfällig förståelse för vad tekniken betyder för vår tillvaro
- Kvinnor använder lite billiga marknadsaktiga argument i den här debatten. Det är ett odemokratiskt sätt att diskutera
- Säkerhetsdebatten har blivit hysterisk. Jämför bilar, flyg etc. Kärnkraften är farlig först vid olycka, de andra energikällorna är farliga varje dag

Ekonomisk tillväxt, ekonomiskt välstånd och sysselsättning

Det ekonomiska välståndet är kärnkraft-anshängarnas huvudargument. De socialdemokratiska anhängarna motiverar med att ekonomisk tillväxt är en förutsättning för ekonomisk jämlikhet. Kärnkraft skulle med denna utgångspunkt vara ett medel för reformismen. Viktiga sociala reformer får tex anstå i en stagnerad ekonomi.

Kärnkraftmotståndarna berör knappast alls de ekonomiska aspekterna.

Sysselsättningen används av både anhängare och motståndare. Ett viktigt motståndarargument är att arbetstillfällena blir fler med de alternativa energikällorna (sol, vind, torv etc).

Kraftförsörjningen

Gemensam uppfattning hos anhängarna är att det saknas realistiska alternativ till kärnkraften. På den punkten är motståndarna mer optimistiska både i fråga om människors vilja att själva spara energi och att tex solenergi och biomassa är tillgängliga alternativ inom överskådlig tid.

Miljöaspekter och säkerhet

Anhängarna menar att alternativet till kärnkraft inte är något "tutenuttigt, småskaligt, rent och mjukt samhälle utan i själva verket olja och/eller kol". Kärnkraftsanshängarna betonar miljöfarorna med oljan och kolet och framhåller kärnkraften som välkontrollerad och "ren". Rent av säker.

Kärnkraften är ingalunda någon säker energikälla betonar motståndarna. Detta är kärnkraftsmotståndarnas huvudargument. Det talas i katastroftermer. Oljans färd bemöts med att olja går att få bort - om än med ansträngningar - det gör inte radioaktivitet. Skadorna vid en kärnkraftsolycka kan aldrig jämföras med andra miljö- och människoskador.

Teknisk utveckling/massmordsteknologi

Teknisk utveckling anses (traditionellt av männen) vara något positivt. En anti-teknikrörelse har vuxit sig stark bland kvinnor.

Massmordsteknologi, elit- och super-teknologi är negativt laddade ord som ofta förekommer bland kärnkraftsmotståndarna. Särskilt kvinnor frågar sig hur man kan satsa miljarder på en teknologi utan att fråga efter risker och konsekvenser. Oron för samband mellan kärnkraft och kärnvapen är en realitet. Fredskampen har av hävd förts av kvinnorna.

Demokratifrågor

Demokratidebatten förs så gott som utslutande av nej-sidan.

Kärnkrafttekniken är obegriplig för flertalet. Vi blir allt mer beroende av experter och kunskapsauktoriteter. Ett samhälle där en liten elit av specialister har monopol på kunskap och makt och där stora sårbara anläggningar i evärdeliga tider måste bevakas av militär och polis är ett hot mot demokratin betonar kärnkraftsmotståndarna.

Är demokratin i fara?

Den här argumentationsanalysen hjälpte mig att komma underfund med vad som är viktigt – för mig. För mig är att leva i en demokrati nog det allra, allra viktigaste. Det är det jag ovillkorligen vill också för mina barn. Och fred på jorden.

Ekonomiskt välstånd och kraftförsörjning är viktigt men underordnat demokrati och fred. Jag "tänder inte" på teknisk utvecklings- och välståndsargument.

Ideologiskt sett borde det vara vi moderater som för demokratidebatten också i fråga om kärnkraft. Det var vi moderater som drev den enskilda människans kamp mot datorer och teknokrater. Det är vi moderater som bekämpar byråkrati och krångel. Vi driver jämställdhet mellan kvinnor och män. Vi står för frihet.

Det är vi moderater som för och skall föra den enskilda människans kamp för sitt individuella värde mot jättarna – den ekonomiska, den politiska och den fackliga maktkoncentrationen. I demokratin kommer alla till tals och det tas hänsyn till vad du anser. Och – slutligen – det demokratiska samhället är format av *både* mäns *och* kvinnors livserfarenhet.

Avgörandet om det blir Linje 1 eller Linje 3 för mig kommer att gälla demokratin. Om jag övertygas om att demokratin är i fara eller om fred hotas av kärnkraft – då röstar jag på Linje 3, som tydligast nej-liknande. Hittills har jag inte övertygats av nej-sidans demokrati- och fredsargument, men de har ofta oroat. Linje 1:s klokskap lutar jag mig ofta mot.

När döttrarna indignerat kritiserar mina ja-argument: "vad är det för ett samhälle du vill att vi skall ha egentligen?!" Det är just det frågan gäller. Jag vill ju att mina barn – alla barn – skall få ett gott samhälle. Det är bara så svårt att avgöra om kärnkraft bidrar till eller motverkar detta mål.